

(ή αλλιώς, δύο διαφορετικές ιστορίες για πιστόλια και ρολόγια Υπολοχαγών ν....).

Ίσως να φταίει η 10η Ιανουαρίου, ημέρα κατά την...

οποία, το μακρινό 1941, ο προαχθείς επ' ανδραγαθία ο παππούς μου, Ήρωας της Αλβανίας, Υπολοχαγός Δημήτριος Ζιώγας, έπεσε ηρωικά μαχόμενος στα βουνά της Αλβανίας.

Ίσως πάλι να μη χρειάζονται επετειακές αφορμές για να καταβροχθίσω οποιαδήποτε ιστορία βρω με πρωταγωνιστές Υπολοχαγούς του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, καθότι το στρατόπεδο της ιδιαιτέρας μου πατρίδας, στη γη των Μετεώρων, φέρει το όνομα του. Εγώ δεν φέρω το όνομά του, καθότι είναι ο εκ μητρός παππούς μου....

Την ιστορία τη διάβασα σε ένα lifestyle περιοδικό που κυκλοφόρησε μαζί με μια κυριακάτικη εφημερίδα, το περασμένο φθινόπωρο, αφιερωμένο στην επιτήδευση (αγγλιστί *sophistication*)....την αξιοπρεπή επιτήδευση, εννοείται!

Ο Τάκης Θεοδωρακόπουλος έγραψε πως είναι το πιο συναρπαστικό πράγμα που έχει ακούσει. Την ιστορία τού τη διηγήθηκε ο Gianni Agnelli, που ως νεαρός Υπολοχαγός του ιταλικού στρατού βρέθηκε σε ένα καμπαρέ της Τρίπολης, στη Λιβύη, αργά μια νύχτα, από τις πολλές, τα χρόνια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Εκεί ένας Ιταλός αξιωματικός πλησίασε μία γοητευτική «κυρία της νύχτας» (...προφανώς αυτός είναι ο *sophisticated* τρόπος του *sir Taki Theodoracopoulos* για να αναφερθεί στις *demi-mondaines* κυρίες που εργάζονται σε νυκτερινά μαγαζιά...) η οποία συνομιλούσε με έναν Γερμανό, επίσης Υπολοχαγό, του *Africa Korps*. Ο Γερμανός αξιωματικός, μην μπορώντας να επιτρέψει το τόσο εύτολμο και απροσχημάτιστο φλερτ προς τη συνοδό του και την απροκάλυπτη, σχεδόν, αγνόηση της παρουσίας του από τον συνάδελφό του στις δυνάμεις του Άξονα, αλλά και χωρίς να θέλει να προσφέρει στους θαμώνες το θέαμα δύο αξιωματικών που διαφιλονικούν για τα μάτια (ή και για άλλα σημεία της θελγητρώνδους ανατομίας που διακρίνει διαχρονικά τις «*femmes de plaisir*», ή αλλιώς τις "κυρίες της βαθυτάτης νυκτός» – και που, μάλιστα, όσο βαθύτερα η νύκτα, τόσο θελγητρωδέστερος και η ανατομία τους...) κρατούσε με ψυχρή ευγένεια τα προσχήματα στην κουβέντα, τραβώντας -όμως- παράλληλα το πιστόλι του και

πυροβολώ ντας, κάτω από το τραπέζι, στο πόδι, τον Ιταλό ομόβαθμο «σύμμαχό» του. Λόγω του πολύβοου των συνθηκών ν που επικρατούσαν στο μπαρ, κανείς δεν άκουσε τον πυροβολισμό. Ο Ιταλός, αναγνωρίζοντας, προφανώς, τη διεκδικητική προπέτεια της προσεγγίσεώς του και μη θέλοντας και ο ίδιος να υποβιβάσει το αξιώμά του και αυτό του συναδέλφου του στο επίπεδο των νυκτόβιων αλληλοπυροβολούμενων τύπων των καμπαρέ, βρήκε μια τυπική δικαιολογία και με έναν χαιρετισμό (που είμαι σίγουρος πως θα πρέπει να ήταν ακόμη τυπικότερος) απομακρύνθηκε από το τραπέζι κουτσαίνοντας, αλλά χωρίς να καταλάβει κάτι κάποιος στο μπαρ, ούτε η εμπλεκόμενη «κυρία».

Ο sir Takis δηλώνει αρκετά βέβαιος πως ο Ιταλός Υπολοχαγός ήταν ο ίδιος ο Agnelli, που όμως δεν το παραδέχθηκε ποτέ, παρότι έφερε το σημάδι στο δεξί του πόδι. Θα ήταν, βέβαια, αρκετά διαφωτιστικό να ξέραμε, αν αυτός ο Υπολοχαγός του Μουσολίνι, αλλά σίγουρα Επιτελάρχης της «Art de Vivre», όπως μαρτυρεί η στάση του στο επεισόδιο, φορούσε το ρολόι του πάνω από τη μανσέτα του υπουκαμίσου της κομψής-sophistique στολής του, μπαίνοντας στο καμπαρέ της Λιβικής Τριπόλεως, γιατί τότε θα μπορούσαμε να αποφανθούμε με βεβαιότητα πως πρόκειται για τον Agnelli. Εκτός εάν, αυτή την εκκεντρική-σοφιστική συνήθεια, ο Annovato την απέκτησε μετά, ως Πρόεδρος της Fiat. Το σημάδι στο πόδι, από μόνο του, δεν φτάνει, ή ίσως και να φτάνει, καθώς όπως γράφει ο Michael Ondaatje στον «Άγγλο ασθενή», που η υπόθεσή του επίσης διαδραματίζεται στην έρημο της Βορείου Αφρικής και περιελίσσεται γύρω από τη διεκδίκηση της Κάθριν Κλίφτον, μιας παντρεμένης Αγγλίδας, λιγότερο νυκτόβιας, αλλά αναμφίβολα εξίσου θελγητρώδους, με την maîtresse intéressée-«κυρία» των Υπολοχαγών: «...θέλω όλα αυτά να καταγραφούν στο κορμί μου. Εμείς είμαστε οι αληθινές χώρες, όχι αυτές με τα σύνορα καταγεγραμμένα στους χάρτες από ισχυρούς άντρες».

Αν αμφότεροι οι Υπολοχαγοί -και οι υπόλοιποι συνάδελφοί τους- είχαν επιδείξει και προς τους κατακτημένους, από τον Γερμανοϊταλικό Άξονα, λαούς, πάνω στο τραπέζι της Ιστορίας, το ήμισυ του παθητικοεπιθετικού ιπποτισμού που εκδήλωσαν αμοιβαίως, στο ως άνω επεισόδιο, κάτω από το τραπέζι του καμπαρέ, τότε σίγουρα το πρόσωπο του Άξονος θα ήταν λίγο λιγότερο απεχθές.

Το μόνο που θα μπορούσε, ίσως, να δικαιολογήσει το επεισόδιο μεταξύ των δύο στρατιωτικών είναι αυτό που γράφει ο Ρόμπερτ Μουζίλ στο έξοχο διήγημά του «Τόνκα»: «Ήταν στα χρόνια του στρατιωτικού του. Δεν ήταν τυχαίο που συνέβη στη θητεία του, αφού δεν υπάρχει άλλη περίοδος στη ζωή ενός άνδρα που να είναι πιο αποκομμένος από τον εαυτό του και από τα έργα του...». Πόσο μάλλον όταν η στρατιωτική θητεία γίνεται σε καιρό πολέμου και μάλιστα στην έρημο.

Όμως, παρότι οι «μονομαχίες» των αξιωματικών είναι λογοτεχνικά ρομαντικότερες όταν γίνονται με πιστόλια κάτω από τραπεζομάντιλα και με έπαθλο τη συντροφιά των consommatrices των μπαρ της Μέσης Ανατολής, θα ήθελα να εκτρέψω τον άξονα της δικής μου αφήγησης σε μια άλλη ιστορία, πάλι με πιστόλια, ρολόγια και Υπολοχαγούς του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, αλλά σε διαφορετικό θέατρο επιχειρήσεων αυτού.

Μια ιστορία που έλαβε χώρα πριν το παραπάνω επεισόδιο, μακριά από την έρημο της Βορείου Αφρικής. Μια ιστορία πολύ πιο κρύα, αλλά και πολύ πιο ηρωική, καθότι διαδραματίστηκε στα βουνά της Αλβανίας. Κι εκεί δυο αξιωματικοί «μονομάχησαν», αλλά με τα πιστόλια τους και οι δυο στο χέρι και οδηγώ ντας τους άνδρες τους στη

μάχη. Τα πιστόλια δεν τραβήχτηκαν κάτω από λευκά τραπεζομάντιλα για κάποια "femme de compagnie". Λευκό υπήρχε, από το στρωμένο -σαν κολλαριστό τραπεζομάντιλο σε τραπέζι νυκτερινού κέντρου- χιόνι στο ύψωμα «Σμαρδεύς», το οποίο κατέλαβε ο Υπολοχαγός Δημήτριος Ζιώ γας, «Πρώ τος αυτός μεταξύ των Αξιωματικώ ν του Συντάγματος...φονεύσας, (μάλιστα) ιδιοχείρως τον επικεφαλής του Ιταλικού τμήματος Ιταλόν αξιωματικόν. _» όπως αναφέρει η σχετική Ημερησία Διαταγή.

Αυτή η αναμέτρηση των επικεφαλής αξιωματικώ ν, άνδρα προς άνδρα, αξιωματικού προς αξιωματικό, στρατιώ τη με στρατιώ τη, δεν μπορεί παρά να κουβαλά μαζί της κάτι από τις μονομαχίες των Ομηρικώ ν Ηρώ ων, του Διομήδη με τον Γλαύκο, του Αχιλλέα με τον Έκτορα, με τους γενναίους να βγαίνουν πρώ τοι εμπρός, όχι μόνον για τα ιδανικά της φιλοπατρίας, αλλά και για το savoir-faire της μάχης.

Πρόσφατα, με βρήκε ο γιος του Λοχία που υπηρετούσε στη διμοιρία του παππού μου. Μου είπε πως ο Υπολοχαγός Ζιώ γας ήταν ηρωικός εντός κι εκτός του πεδίου της μάχης. Ήταν ευπατρίδης, ήταν -με τον τρόπο του- sophisticated, όπως θα έγραφε το ένθετο αυτής της φθινοπωρινής κυριακάτικης εφημερίδας. Γιατί, με την ίδια τόλμη που τραβούσε το πιστόλι του για έφοδο, δεν δίστασε να το τραβήξει, ιπποτικά, για να υπερασπιστεί, μια φορά, ορισμένους ιταλούς αιχμαλώ τους που είχε συλλάβει και κάποιοι -προφανώ ς λιγότερο sophisticated (ή sophistiqués, αν προτιμούμε γαλλιστί), απείθαρχοι συμπολεμιστές- ήθελαν να πλιατσικολογήσουν τα ρολόγια και τα τιμαλφή τους. Σίγουρα, πάντως, ανάμεσα σε εκείνους τους αιχμαλώ τους δεν θα υπήρχε κάποιος Υπολοχαγός με το ρολόι φορεμένο πάνω από τη μανσέτα του υποκαμίσου του, καθότι ο Agnelli, έδωσε τις πρώ τες του μάχες, αργότερα, στο ψύχος του Ανατολικού μετώ που, πριν μεταφερθεί στις θερμότερες περιοχές και στις θερμότερες «κυρίες της νύχτας» του πολέμου στη Β. Αφρική, ενώ ο Υπολοχαγός Ζιώ γας έπεσε ηρωικώ ς μαχόμενος, τον Ιανουάριο του 41. Άρα οι δυο τους δεν θα μπορούσε να είχαν συναντηθεί στο πεδίο της μάχης...

Το πιστόλι του Υπολοχαγού το πήρε ο Λοχίας και όπως μου είπε ο γιος του, το χρησιμοποίησε αντάξια όχι μόνον στη μάχη, αλλά και σε ένα ανάλογο περιστατικό υπερασπίσεως των προσωπικώ ν αντικειμένων, των ρολογιώ ν και της αξιοπρέπειας μιας άλλης ομάδας Ιταλώ ν αιχμαλώ των. Δεν ξέρω αν μπορεί να σταθεί ως όρος το "sophistication humanitaire", αλλά σίγουρα θα μπορούσε να περιγράψει την ιστορία του Υπολοχαγού Ζιώ γα, όπως μου την είπε ο γιος του Λοχία. Και σίγουρα, την ιστορία αυτού του πιστολιού, την ιστορία αυτό ν των αιχμαλωτισμένων ρολογιώ ν των Ιταλώ ν, εγώ τη βρίσκω πολύ πιο σοφιστικέ από την ιστορία του γερμανικού πιστολιού που άφησε το σημάδι του, για χάρη μιας διεκδικούμενης «κυρίας της νύχτας» στο πόδι ενός Ιταλού Υπολοχαγού που αργότερα, ως Annocato, φορούσε το ρολόι του πάνω από τη μανσέτα, για λόγους είτε sophistication (ελληνιστί, εκκεντρικής επιτήδευσης), είτε κάποιας δερματικής αλλεργίας στον μπρασελέ, που του άφηνε σημάδια στον καρπό. Παραφράζοντας τον Ondaatje που, πάλι στον Άγγλο ασθενή, έγραψε πως: «Οι προδοσίες στον πόλεμο είναι παιδιάστικες σε σύγκριση με τις προδοσίες που γίνονται στον καιρό της ειρήνης», ίσως μπορούμε να πούμε πως και οι αιχμαλωσίες εν καιρώ πολέμου είναι παιδιάστικες -και σίγουρα λιγότερο σοφιστικέ- συγκρινόμενες με τις αιχμαλωσίες που συμβαίνουν στον καιρό της ειρήνης.

Χρίστος Χ. Λιάπης MD, MSc, PhD
Ψυχίατρος, Διδάκτωρ Παν/μίου Αθηνών